

UTVECKLINGSENHETEN

2023-05-24

Dnr 2023-00206

Handläggare

Anna-Maria Säll

Ewah Pettersson

Trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete i Bollnäs kommun, januari – april 2023

Innehåll

Trygghetsskapande arbete i Bollnäs kommun	4
Rapport, januari – april 2023	5
Trygghet.....	5
Alkohol, narkotika, doping och tobak.....	7
Våld.....	9

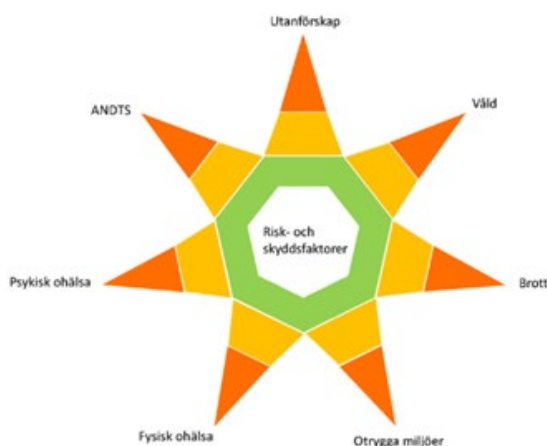
Trygghetsskapande arbete i Bollnäs kommun

Sedan några år tillbaka har Bollnäs kommun regelbundet kartlagt och tagit fram aktuella lägesbilder avseende trygghet och brottslighet. Information samlas in genom att en enkät skickas ut varannan vecka till ca 30 rapportörer från olika delar av samhället. Det är både från företag, kommunen, sjukvård och föreningar. Enkäten består av frågor som flera kommuner använder sig av och ingår i ett arbetssätt som kallas för Effektiv samordning för trygghet. Utifrån resultatet samordnar kommunen och polisen insatser. Polisen använder resultatet som underlag när de prioriterar sitt arbete. Kommunen använder det som underlag i vilka insatser som ska göras. Utifrån det som framkommit har följande områden prioriterats

- att öka kunskapen om att anmäla oro för barn,
- riktade insatser till föräldrar och gör utskick gällande a-traktorer, droger och alkohol.
- att upptäcka mörkertal för våld i nära relationer

Även den generella tryggheten lyfts som ett prioriterat område.

Andra sätt att få reda på hur invånarna i Bollnäs kommun upplever tryggheten är genom olika undersökningar som görs. Under 2022 genomfördes bland annat statistiska centralbyråns medborgarundersökning, folkhälsomyndighetens Hälsa på lika villkor – Nationella folkhälsoenkäten, myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors (MUCF) lokal uppföljning av ungdomspolitiken, LUPP samt brottsförebyggande rådets nationella trygghetsundersökning.

Arbetet baseras på den så kallade preventionstjärnan där det långsiktiga arbetet syftar till att stärka skyddsfaktorer och minska riskfaktorer för människors välmående och hälsa.

Det är många delar av en kommuns arbete som främjar skyddsfaktorer och som skyddar mot riskfaktorer. Riskfaktorer är faktorer som ökar risken för ett utfall, till exempel att barn och unga ska börja använda

eller få problem av alkohol, narkotika, tobak eller spel om pengar.

Skyddsfaktorer är faktorer som skyddar människor från ohälsa kopplad till olika levnadsvanor och dämpar effekten av riskfaktorer. Det kan vara skolans arbete, information och stöd till föräldrar och vårdnadshavare, klottersanering, samhällsplanering med mera.

Rapport, januari – april 2023

Trygghet

Brottsförebyggande rådet har nyligen presenterat sin rapport om den [Nationella trygghetsundersökningen](#). Där beskrivs bland annat att 27 procent av befolkningen (16–84 år) 2022 känner sig mycket eller ganska otrygga eller att de till följd av otrygghet undviker att gå ut ensamma under sena kvällar i sitt bostadsområde, vilket i princip är på samma nivå som 2021, då andelen var 28 procent. Därtill uppger betydligt större andel kvinnor än att de ofta avstått från någon aktivitet på grund av oro (15 respektive 9 %).

I den nationella trygghetsundersökningen rapporteras att den självrapporterade utsattheten generellt är störst bland de yngsta. Exempelvis uppger 33,7 procent i åldersgruppen 20–24 år att de utsatts för brott mot enskild person, jämfört med 7,5 procent i åldersgruppen 75–84 år.

Utsattheten är även ojämnt fördelad sett till olika grupper i befolkningen. En särskilt utsatt grupp är ensamstående med barn, där 29,7 procent uppger att de utsattes för någon av brottstyperna inom brott mot enskild person 2021.

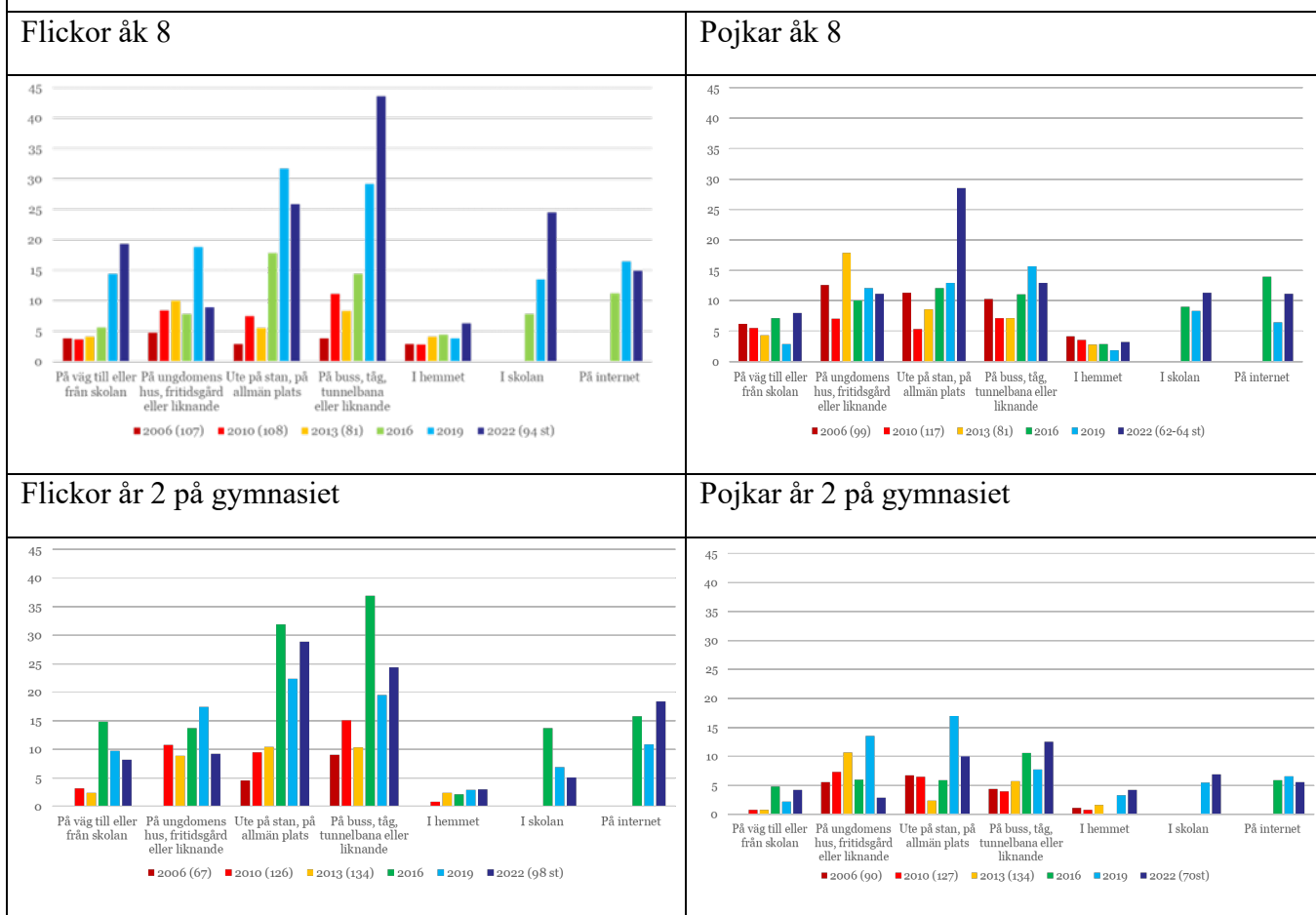
Bland ungdomar i åk 8 i Gävleborg är det 26% av flickorna som upplever otrygghet på stan eller allmän plats och 15% av pojkarna.

Läget i Bollnäs kommun

De allra flesta vuxna i Bollnäs kommun är upplever sig trygga i området där de bor under dagtid, när det är mörkt så upplever större andel att de är otrygga. Det är stor skillnad mellan könen. 11% av kvinnorna och 7% av männen har avstått från någon aktivitet, som till exempel gå på promenad, besöka en restaurang eller träffa någon, på grund av oro att utsättas för brott. Men det är ändå så att det är lägre andel bland vuxna som upplever sig otrygga i Bollnäs kommun jämfört med riket i stort.

När det gäller ungdomar ser det sämre ut. 43,6% av flickorna i åk 8 upplever att de aldrig eller sällan känner sig trygga på buss, tåg eller liknande och 25,9% upplever att det aldrig eller sällan känner sig trygga ute på stan eller på allmän plats. Större andel av pojkarna upplever trygghet men så stor andel som 28,5% upplever att de aldrig eller sällan känner sig trygga ute på stan eller på allmän plats. Av elever i år 2 på gymnasiet upplever 24,4% av flickorna att de aldrig eller sällan känner sig trygga på buss, tåg eller liknande och 28,9% att de aldrig känner sig trygga ute på stan eller allmän plats. Motsvarande siffror för pojkar i år 2 på gymnasiet är 10% och 12,5%.

Figur 1. Andel som svarat att de aldrig eller sällan känner sig trygga på följande ställen (Källa: Myndigheten för ungdoms och civilsamhällesfrågor (mucf). Lupp 2006-2022)

Vissa platser i kommunen upplevs som otrygga och konfliktfyllda. Det rapporteras in en hel del inbrott, framför allt i förråd. Klotter och skadegörelse är även det problem som påverkar upplevelsen av trygghet. Skolorna är utsatta vilket medför stora kostnader för kommunen, det påverkar lärmiljön och tryggheten för eleverna i skolan.

Trygghetsfrämjade insatser från Bollnäs kommun

För att främja en utveckling av tryggare miljöer har bland annat kameror satt upp för övervakning. Det sker även utökad rondering av väktare och polis på platser som upplevs otrygga. Kommunen har ett samarbete med Nattvandrarerna i Sverige sedan många år. Detta samarbete fortsätter.

Det planeras sommaraktiviteter för barn och unga på Folkparken Långnäs under sommaren 2023. Det är ett samarbete mellan Bollnäs kommun och föreningslivet i kommunen.

Det här kan du som invånare göra

För att öka tryggheten för våra ungdomar så kan du som förening eller privatperson nattvandra, till exempel med Nattvandrarerna i Sverige. Här kan du läsa mer: [Nattvandra och samla pengar till din favoritförening](#)

Om du observerar oroligheter eller pågående brott ring polisen på 112, är det inte akut ring 114 14 eller anmäl på www.polisen.se. Du kan också lämna in observationer till kommunen rörande till exempel klotter, gatubelysning, skadegörelse med mera på [felanmälan](#)

Har du oro för ett barn/ungdom, gör en orosanmälan här: [Oro för barn 0-17 år anmälan](#).

Det går också att göra anmälan via telefon. På kontorstid ringer du 0278-252 02 efter kontorstid är telefonnumret: 026-10 02 25.

Alkohol, narkotika, doping och tobak

Från 2015 till 2022 har narkotikaanvändningen i Sverige ökat. Det gäller alla droger. Det har också uppmärksammats på nationell nivå att narkotikaklassade läkemedel, lustgas och inandning av olika drivgaser i olika sprayer som till exempel propan är vanligt att missbruka.

Polisen i Hälsingland observerar att drogen 3-cmc är vanligt bland barn och unga (kallas också för synth eller kristall). De hittar oftare 3-CMC än andra droger på dem de testar. Spridningen av drogen har gått relativt fort och kryper längre ner i åldrarna. Enligt polisen började 3-cmc spridas mer under pandemin på ungdomars bilträffar utomhus i Hälsingland (Artikelns ursprungsadress: <https://www.dn.se/sverige/syntetisk-natdrog-stor-trend-bland-unga-i-mellansverige/>). Enligt tullverket är drogerna lättillgängliga och många tillslag görs i brev och paket.

Läget i Bollnäs kommun

Under perioden januari-april har vi fått rapporter om att misstänkt försäljning och bruk av droger ökat, en tydlig trend är bruket av 3 cmc/synt/kristall och lustgas. Fynd av lustgastuber på allmänna platser, vid miljöhus och på BORAB sker regelbundet. Spår av läkemedlet tramadol (tillhör gruppen opioider) i avloppsvattnet har ökat trots att forskrivningen av läkemedlet går ner, vilket ger misstanke om att det missbrukas.

Det har inkommit information om att barn- och ungdomar blir erbjudna att köpa droger på allmänna platser och på platser där barn vistas. Det erbjuds även på sociala medier som till exempel Snapchat.

Drogförebyggande arbete i Bollnäs kommun

Bollnäs kommun arbetar för att öka kunskapen hos allmänheten om droger. Det sker bland annat genom föreläsningar om tidiga drogtecken, utskick till föräldrar samt information på hemsidan bollnas.se samt sociala medier.

Det här kan du som invånare göra

Barn har rätt till ett tryggt liv med goda uppväxt villkor, där hör varken alkohol, narkotika, doping eller tobak hemma. Du har möjlighet att trygga barns uppväxtvillkor och hjälpa till att skapa ett tryggare samhälle.

Lär känna dina barns kompisar. Var intresserad av vad barnen / ungdomarna gör, vem de umgås med (även på nätet) och var de är.

Tips till föräldrar och vårdnadshavare:

- Ställ frågor och prata med ditt barn.
- Var vaken när ditt barn kommer hem.
- Lukta! Parfym och tuggummi kan dölja doft.
- Var uppmärksam på om ditt barn använder ögondroppar. Ögondroppar döljer röda ögon som kan uppstå om barnet röker cannabis.
- Hur ser pupillerna ut – är de ”för stora” eller ”för små”?
- Håll koll på ditt barns sociala medier och vilka de kommunicerar med där.
- Håll koll på vad ditt barn köper för sin vecko- eller månadspeng, även för det du swishar till ditt barn.
- Håll koll på barnens konton, försvinner det eller kommer det in pengar till eller från okända?
- Prata med andra föräldrar och hjälp varandra att hålla koll, kom överens om gemensamma regler för era barn.
- Prata med ditt barn om din inställning till droger och alkohol, fester och att vara ute sent på kvällarna.
- Föregå med gott exempel, reflektera över dina egna drog och alkoholvanor.
- Var beredd att åka i väg under kvällen om något skulle hända.
- Ring polisen om något händer. Är det akut ring [112](tel:112), om inte ring [114 14](tel:11414).

Anmäl till polisen om du misstänker droghandel. Är det pågående ring 112 annars anmäl på 114 14 alternativt www.polisen.se

Misstänker du att ett barn /ungdom missbrukar, säljer droger eller befinner sig i en miljö där det finns droger, gör en orosanmälan här: [Oro för barn 0-17 år anmälan](#).

Det går också att göra anmälan via telefon. På kontorstid ringer du 0278-252 02 efter kontorstid är telefonnumret: 026-10 02 25.

Här finns mer information:

<https://bollnas.se/omsorg-och-stod/familj-barn-och-ungdom/stod-till-familjen/foraldrastod-om-skadligt-bruk-riskmiljo-och-beteende>

<https://polismuseet.se/skola/pedagogiska-utbildningsmaterial/foraldraskolan-om-droger/>

[Droghandboken – Vad gör jag om det händer. Film.](#)

Våld

Statistiken över anmälda brott omfattar alla händelser som anmälts och registrerats som brott hos Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Tullverket och Ekobrottsmyndigheten. De anmälda brotten inkluderar även händelser som efter utredning visar sig vara annat än brott. År 2022 anmäldes 36 019 fall av misshandel där den utsatta var bekant med gärningspersonen. För anmälda misshandelsbrott mot vuxna kvinnor 2022 begicks brottet av en bekant person i 80 procent av fallen. Motsvarande siffra för vuxna män var 42 procent. Under 2022 konstaterades 10 fall av dödligt våld [där](#) offer och förövare hade en parrelation. Mäns våld mot kvinnor och killars våld mot tjejer är den yttersta konsekvensen av ett ojämnt samhälle. Förutom lidandet för den som är våldsutsatt påverkar våldet också närstående och innebär stora kostnader för samhället. Män/-pojkar utsätts för mest våld i samhället, men är också de som mest utsätter andra. Flickor/-kvinnor i jämförelse med pojkar/-män oftare utsätts för grovt, upprepat och kontrollerande våld från en partner och det också vanligare att de utsätts för sexuellt våld i nära relationer. Men våld i nära relationer förekommer i alla typer av relationer mellan närstående oavsett sexuell läggning och könsidentitet. Kvinnor, män och ickebinära kan utsättas för våld. De kan även vara förövare. Våld i nära relation sker vanligtvis inomhus i personens egen bostad och när det gäller våld som sker i ungas partnerrelationer så sker mycket av våldet unga utsätts för även i skolmiljön. Dödligt våld mot kvinnor utgör den mest extrema formen av mäns våld mot kvinnor.

I [Allmänna barnhuset](#) nationella kartläggning våld mot barn 2022 har drygt 5 800 elever från årskurs 9 i grundskolan svarat på frågor om utsatthet för våld under hela uppväxten. Resultaten visar att över 57 procent av eleverna hade varit utsatta för någon form av våld av vuxen och/eller jämnårig under sin uppväxt och 40 procent hade varit utsatt för våld där en vuxen varit förövare. Drygt åtta procent av eleverna hade varit utsatta för 3–5 former av våld där en vuxen varit förövare. Barn har rätt att skyddas från alla former av våld och kränkande behandling och målet är att allt våld mot barn ska upphöra. För att kunna förebygga och stoppa våld mot barn behövs kunskap om hur vanligt våld är, våldets karaktär och faktorer kopplade till våldet.

Våldsförebyggande arbete i Bollnäs

Våld är ett prioriterat område i det förebyggande arbetet i Bollnäs kommun. Att förebygga och upptäcka mörkertalet när det kommer till våld i nära relation och våld mot barn är livsviktigt. Konsekvenser av våld påverkar hälsan på kort och

lång sikt både hos den som utsätts, den som lever i våldets närhet och den som utövar våld. Bollnäs kommun har under 2021–2022 deltagit i projektet: En kommun fri från våld. Projektet har syftat till att ta fram strategiska utvecklingsområden hur våld kan förebyggas, här har barns trygga uppväxtvillkor samt våld i ungas partnerrelationer varit i fokus. Implementering av framtagna utvecklingsområden sker löpande med planerade insatser.

Alla barn och unga har rätt till en trygg uppväxt. När vårdnadshavare inte kan ta ansvar för sina barn fullt ut behöver samhället stödja och skydda barn som annars riskerar en ogynnsam utveckling. Under augusti månad så kommer utbildningsinsatsen: att anmäla oro för barn att sjösättas. Insatsen syftar till att öka kunskapen om hur det går till att anmäla oro för barn och varför man ska göra det.

Ett annat exempel på hur kommunen jobbar förebyggande mot våld är genom det kommunala bostadsbolaget Bollnäs Bostäder som har anammat modellen: Huskurage som uppmanar till att vid oro för våld reagera och visa civilkurage! Information om Huskurage finns tillsammans med annan viktig information uppsatt i bolagets trapphus. Det är en modell som alla kan använda sig av. Mer information om detta finns här: <https://bollnas.se/arkiv/nyheter/nyheter/2022-11-24-har-du-huskurage>

Det här kan du som invånare göra

Alla människor har rätt till ett liv fritt från våld, barn och unga har rätt till en trygg uppväxt. Våga se, reagera och agera mot våld! Agerar vi på ett tidigt stadium, även mot mindre våldshandlingar så hindrar vi det grövre våldet att få fäste.

Om du observerar att någon utsätts för våld ring polisen på 112, är det inte akut ring 114 14 eller anmäl på www.polisen.se.

Har du oro för ett barn/ungdom, gör en orosanmälan här: [Oro för barn 0-17 år anmälan](#)

Det går också att göra anmälan via telefon. På kontorstid ringer du 0278-252 02 efter kontorstid är telefonnumret: 026-10 02 25.

OBS!

Tänk också på att göra en orosanmälan vid våld i ungas partnerrelationer. Både hen som utsätts och hen som utsätter någon annan har rätt till skydd, hjälp och stöd

Oavsett ålder eller könstillhörighet, om du är utsatt för våld eller utsätter någon annan så finns skydd, hjälp och stöd.

Här hittar du mer information om var du kan vända dig:

[Våld i nära relationer | Bollnas kommun](#)

[Våld och hot | Bollnas kommun](#)

För polisen råder det ingen tvekan. Att utsätta en närstående för våld, hot eller kränkningar är ett allvarligt brott. Om du eller någon du känner – vuxen eller barn – är utsatt, kontakta polisen. Det är såklart inte enkelt, men en kontakt med polisen kan vara ett steg på vägen. Vid en akut situation ring polisen på 112, är det inte akut ring 114 eller anmäl på www.polisen.se.